

राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयःतिरुपतिः ,

विद्यावारिधिप्रवेशपरीक्षा -2020

प्रश्नपत्रम्

विषयः - वेदभाष्यम्

पूर्णाङ्काः -100

- 1 भारतीयसर्वप्राचीनसभ्यता का ?
A सिन्धुसभ्यता B वैदिकसभ्यता
C रामायणकालिकसभ्यता D सुमेरियासभ्यता
- 2 भारतीयशासकेषु कः चाणक्यं राजप्रासादात् बहिश्चकार ?
A चन्द्रगुप्तः B धननन्दः
C बिन्दुसारः D चन्द्रनन्दः
- 3 भारतीयसमाजे गर्भाधानसंस्कारादनन्तरं कः संस्कारः कार्यते ?
A सीमन्तोन्नयनम् B पुंसवनम्
C चूडाकर्म D जातकर्म
- 4 ब्रह्मयज्ञः कं सूचयति ?
A स्वाध्यायम् B देवपूजनम्
C ब्रह्मार्चनम् D ईश्वरभक्तिम्
- 5 भारतसंविधाने कस्यामनुसूच्यां संस्कृतभाषायाः स्थानं वर्तते ?
A नवम्याम् B अष्टम्याम्
C दशम्याम् D षष्ठ्याम्
- 6 दूरदर्शने प्रसारितसंस्कृतकार्यक्रमस्य नाम किम् ?
A संस्कृतभारती B वार्तावली
C संस्कारः D संस्कृतवार्ताः
- 7 संस्कृतभाषा देवभाषा इति केनोक्तम् ?
A दण्डिना B मम्मटेन
C विश्वनाथेन D कल्हणेन

- 8 श्रमणधर्मस्य सम्बन्ध कैः भवति ?
- A बौद्धैः
B जोराष्ट्रैः
C सिक्खैः
D इस्लामैः
- 9 सांख्यदर्शनाधारेण अधोलिखितेषु किं तत्त्वम् अहङ्कारस्य विकाररूपं भवति ?
- A बुद्धितत्त्वम्
B इन्द्रियतत्त्वम्
C प्रकृतितत्त्वम्
D पुरुषतत्त्वम्
- 10 “द्वादशलक्षणी”ति कस्य दर्शनस्य नाम ?
- A जैनदर्शनस्य
B पूर्वमीमांसादर्शनस्य
C उत्तरमीमांसादर्शनस्य
D न्यायदर्शनस्य
- 11 पद्मपुराणस्य कस्मिन् खण्डे शकुन्तलोपाख्यानं प्राप्यते ?
- A सृष्टिखण्डे
B भूमिखण्डे
C स्वर्गखण्डे
D पातालखण्डे
- 12 आगमशास्त्रे “बेरम्” नाम किम् ?
- A मूर्तिः
B मण्डलम्
C मुद्रा
D मन्त्रः
- 13 मातृकासु “पुष्पिका” (Colophon) कुत्र भवति ?
- A अध्यायान्ते
B ग्रन्थारम्भे
C ग्रन्थमध्ये
D पादटिप्पण्याम्
- 14 “सहस्रशीर्षं देवम्” – अनेन वाक्येन आरब्धं सूक्तं किम्?
- A पुरुषसूक्तम्
B अघमर्षणसूक्तम्
C नारायणसूक्तम्
D विष्णुसूक्तम्
- 15 आयुर्वेदस्य मूलं कस्मिन् वेदे अस्ति?
- A ऋग्वेदे
B यजुर्वेदे
C सामवेदे
D अथर्ववेदे

- 16 त्रिष्टुप् छन्दसि अक्षराणां सङ्ख्या का?
A 32 B 36
C 44 D 40
- 17 सर्वलघुः इति को गणः?
A जगणः B मगणः
C नगणः D सगणः
- 18 कौ छायाग्रहौ स्तः?
A शनिभौमौ B राहुकेतू
C सूर्यचन्द्रौ D गुरुशुक्रौ
- 19 विंशोत्तरीदशायां कति वर्षाणि भवन्ति?
A 120 B 100
C 108 D 20
- 20 सूर्यग्रहस्य मित्रग्रहः कः?
A गुरुः B बुधः
C शुक्रः D शनिः
- 21 अष्टादशसाहस्रीसंहिता इति कस्य पुराणस्य नामान्तरम्?
A श्रीमद्भागवतस्य B वराहपुराणस्य
C वामनपुराणस्य D ब्रह्मवैवर्तपुराणस्य
- 22 रामायणे स्वयम्भ्रभागुहावर्णनं कस्मिन् काण्डे वर्तते?
A सुन्दरकाण्डे B अरण्यकाण्डे
C अयोध्याकाण्डे D किष्किन्धाकाण्डे
- 23 काव्यप्रकाशे उपमानोपमेययोः विपर्यासे कोऽलङ्कारः?
A अनन्वयः B विभावना
C विशेषोक्तिः D उपमेयोपमा
- 24 साहित्यदर्पणे साकल्येन लक्षणायाः कति भेदाः स्वीकृताः?
A षोडश B चतुर्विंशतिः

- C अशीतिः D षट्
- 25 “अङ्गीकरोति यः काव्यं शब्दार्थावनलङ्कृती। असौ न मन्यते
कस्मादनुष्णमनलङ्कृती”॥ इत्येवं मम्मटकाव्यलक्षणे कः प्रश्नमुत्थापितवान्?
- A जयदेवः B विश्वनाथः
C विद्यानाथः D भोजदेवः
- 26 प्रेजते इत्यत्र कः सन्धिः ?
- A गुणः B पररूपम्
C वृद्धिः D पूर्वरूपम्
- 27 एतेषु साधुरूपं किम् ?
- A सुगन्नीशः B सुगन्गीशः
C सुगणीशः D सुगण्णीशः
- 28 अहश्च रात्रिश्च अनयोः समाहारः इति विग्रहे किं रूपम् ?
- A अहोरात्रम् B अहोरात्रिः
C अहोरात्रः D अहोरात्री
- 29 अधिहरि इत्यत्र कः समासः ?
- A बहुव्रीहिः B अव्ययीभावः
C तत्पुरुषः D कर्मधारयः
- 30 सुसिक्तम् इत्यत्र सु इत्यस्य का संज्ञा ?
- A उपसर्गः B उपपदम्
C कर्मप्रवचनीयः D अव्ययम्
- 31 भवत् - शब्दस्य षष्ठीबहुवचने किं रूपम् ?
- A भवतानाम् B भवताम्
C भवतः D भवत्सु
- 32 अधिकरणं कतिविधम् ?
- A द्विविधम् B त्रिविधम्
C चतुर्विधम् D पञ्चविधम्

- 33 त्वं लिखसि इत्यस्य वाच्यपरिवर्तनं कुरुत ।
A त्वया लिखति B त्वं लिखत
C त्वया लिख्यते D त्वया लिख्यसे
- 34 पक्वः इत्यत्र कः कृतप्रत्ययः ?
A व B क्त
C अच् D तृच्
- 35 व्यासस्य अपत्यम् इत्यर्थे किं रूपम् ?
A वैयासकिः B व्यासकिः
C व्यासपुत्रः D व्यासिः
- 36 भीधातोः लटि प्रथमपुरुषैकवचनं रूपं किम् ?
A भेति B बभेति
C बिभेति D भयति
- 37 श्वन् शब्दस्य द्वितीयाबहुवचनं किम् ?
A श्वानम् B शुनः
C शुनान् D श्वानः
- 38 कण्ठेकालः इत्यत्र कः समासः ?
A सप्तमीतत्पुरुषः B असमर्थसमासः
C बहुव्रीहिः D द्विगुः
- 39 मेघदूतकाव्यस्य मल्लिनाथविरचितव्याख्यायाः नाम किम् ?
A जीवातुः B बालप्रिया
C सञ्जीवनी D घण्टापथः
- 40 मधुराविजयम् इति चरित्रग्रन्थस्य कर्ता कः ?
A गङ्गादेवी B आयदेवी
C रामभद्राम्बा D पद्मगुप्तः

- 41 आनन्दवर्धनमतेन महाभारते अङ्गिरसः कः ?
 A वीरः B करुणः
 C शान्तः D रौद्रः
- 42 वस्तुनः उत्तरोत्तम् उत्कर्षः कस्मिन् अलङ्कारे स्वीकृतः ?
 A उपमालङ्कारे B रूपकालङ्कारे
 C सारालङ्कारे D सूक्ष्मालङ्कारे
- 43 पुराणेषु कस्मिन् पुराणे संस्कृतालङ्कारविषयकं तत्त्वम् उपनिबद्धम् ?
 A पद्मपुराणे B अग्निपुराणे
 C गरुडपुराणे D नारदपुराणे
- 44 'मरणं प्रकृतिः शरीरिणाम्' इत्याद्युक्तिः कस्य ?
 A अश्वघोषस्य B भासस्य
 C कालिदासस्य D भारवेः
- 45 'मेघदूते चटुलशफरोद्वर्तनप्रेक्षितानि' इति कस्याः नद्याः विशेषणम् ?
 A निर्विन्ध्या B रेवा
 C गम्भीरा D सरस्वती
- 46 'वाक्यं रसात्मकं काव्यम्' – उक्तिरियं कस्य ?
 A अभिनवगुप्तस्य B आनन्दवर्धनस्य
 C मम्मटाचार्यस्य D विश्वनाथस्य
- 47 महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि शकुन्तलोपाख्यानं वर्णितमस्ति ?
 A वनपर्वणि B भीष्मपर्वणि
 C आदिपर्वणि D द्रोणपर्वणि
- 48 अजविलापः रघुवंशे कस्मिन् सर्गे वर्तते ?
 A द्वितीयसर्गे B चतुर्थसर्गे
 C अष्टमसर्गे D पञ्चमसर्गे
- 49 तापसवत्सराजस्य कर्ता कः ?

- A अनङ्गहर्षः B मुरारिः
C विशाखदत्तः D महेन्द्रविक्रमः
- 50 पदानां मिथः सम्बन्धे बाधाया अभावः किमुच्यते ?
A मित्रता B योग्यता
C सत्यता D काव्यता
- 51 अधोलिखितेषु अन्तरिक्षविज्ञानानुसन्धाने कः प्रसिद्धः ?
A पठाणिसामन्तः B भासः
C विष्णुशर्मा D पराशरः
- 52 वेदेषु गवेषणाशब्दस्य कोऽर्थः प्राप्यते ?
A शस्त्रान्वेषणम् B आत्मान्वेषणम्
C शास्त्रान्वेषणम् D गाभ्यन्वेषणम्
- 53 परंब्रह्मानुसन्ध्यात्” इति सूत्रं कुत्र वर्तते ?
A तैत्तिरीयोपनिषदि B नृसिंहोत्तरतापिन्युपनिषदि
C बृहदारण्यकोपनिषदि D मनुस्मृतौ
- 54 संस्कृतभाषासाहित्यक्षेत्रे अनुसन्धानस्य का प्रमुखावश्यकता स्यात् ?
A प्राचीनभारतीयसंस्कृतेः सभ्यतायाश्च प्रतिष्ठा
B संस्कृतशास्त्राणां मौलिकज्ञानवितरणम्
C संस्कृतशास्त्राणां संरक्षणम्
D संस्कृतशास्त्राणां सामाजिकसमस्यानिवारणायोपयोगः
- 55 प्राचीनानुसन्धातृमुनिषु वागायुर्योगवेत्ता कः ?
A वराहमिहिरः B ब्रह्मगुप्तः
C पतञ्जलिः D कालिदासः
- 56 अधोलिखितेषु अनुसन्धानस्य प्रकृतं लक्षणं किं स्यात् ?
A अनुपलब्धवस्तुनां लोकलोचनगोचरीकरणम्

- B समुपलब्धानां तथ्यानां नवीनरूपेण नूतनसिद्धान्तैः उपस्थापनम्
 C समस्यायाः सिद्धान्तैस्सह निवारणम्
 D एतत्सर्वम्
- 57 विषयनिर्वाचने समुचितसामग्र्यभावात् शोधः कीदृशः भवितुमर्हति
 A सफलः B असम्पूर्णः भ्रमात्मको वा
 C विलक्षणः D समाजोपयोगी
- 58 समीक्षकस्य हाल्- महोदयस्य मतानुसारेण मातृकाषु भ्रमाः कतिविधाः भवन्ति ?
 A द्विविधाः B त्रिविधाः
 C चतुर्विधाः D बहुविधाः
- 59 राष्ट्रस्य अतीतां घटनां, साहित्यं, संस्कृतिं वा समाश्रित्य नूतनतया क्रियमाणमनुसन्धानं केन नाम्ना परिचितम् ?
 A क्रियात्मकमनुसन्धानम् B ऐतिहासिकमनुसन्धानम्
 C व्याख्यात्मकमनुसन्धानम् D किमपि न
- 60 व्याख्यात्मकः शोधः कीदृशः भवति ?
 A विश्लेषणात्मकः B प्रयोगात्मकः
 C तुलनात्मकः D सम्पादनात्मकः
- 61 अनुसन्धाननिमित्तमिदमपेक्षितम् -
 A क्रमबद्धयोजनानिर्माणम् B मार्गदर्शनप्रदानम्
 C आर्थिकमायोजनम् D पुस्तकालये उपवेशनम्
- 62 राष्ट्रियपाण्डुलिपिसंस्थायाः ध्येयवाक्यं किम् ?
 A या विद्या सा विमुक्तये B तमसो मा ज्योतिर्गमय
 C विज्ञानमुपास्व D मातृका रक्षत
- 63 भारतस्य संस्कृतपत्रिकाः पत्रकाराश्च इति कीदृशम् अनुसन्धानं भवितुमर्हति ?
 A सर्वेक्षणम् B शास्त्रीयम्
 C तुलनात्मकम् D क्षेत्रीयम्

64 “Research is a careful, systematic and objective investigation conducted to obtain valid facts, draw conclusions and established principles regarding an identifiable problem in some field of knowledge.” इति केन वैदेशिकेनोक्तम् ?

- A Clarke and Clarke B Clifford Woody
C John W. Best D Martyn Shuttle Worth

65 पाठभेदादिसमीक्षा कदा क्रियते ?

- A मातृकासम्पादने B आलङ्कारिकपर्यालोचनायाम्
C ग्रन्थकृदः व्यक्तित्वकृतित्वविचारे D दार्शनिकपरिशीलने

66 मातृकायाम् उल्लिखिता “ग्रहर्षिवियच्चन्द्राः” इति पङ्क्तिः कां संख्यां बोधयति ?

- A 1079 B 1879
C 1179 D 6179

67 अनुसन्धाने विषयचयनसन्दर्भे किं न द्रष्टव्यम् ?

- A अनुसन्धातुः बोधनक्षमता B अनुसन्धातुः विषयं प्रति प्रीतिः
C विषयं प्रति पाठकानामभिरुचिः D विषयं प्रति परेषां निन्दनम्

68 अन्तर्जाले अधोलिखितेषु किं Internet Searching Tool रूपेण नोपयुज्यते ?

- A Google B Yahoo
C Bing D Whatsapp

69 महस्विनी” इति शोधपत्रिका कया संस्थया प्रकाश्यते ?

- A तिरुपतिस्थराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन
B केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य राजीवगान्धिपरिसरेण
C श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयेन
D सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयेन

70 अखिलभारतप्राच्यविद्यासम्मेलनं कया संस्थया क्रियते ?

- A केन्द्रमानवसंवलविकासमन्त्रालयेन
B भण्डारकरप्राच्यविद्याऽनुसन्धानकेन्द्रेण

- C सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयेन
D सिण्डिआ-प्राच्यविद्याकेन्द्रेण
- 71 “Oriental Research Institute (ORI) ” कुत्र वर्तते ?
A केरले B ताञ्जावूरे
C मैशूरे D पुनेनगरे
- 72 भण्डारकरप्राच्यविद्यागवेषणाकेन्द्रात् प्रकाशितस्य महाभारतग्रन्थस्य सम्पादनायाम् अयं नास्ति ?
A सूक्तङ्करः B वेल्वल्करः
C दाण्डेकरः D पि.वि.काणे
- 73 National Manuscript Mission इति संस्थायाः प्रकाशनेषु एतन्नास्ति –
A कृतिबोधः B समीक्षिका
C तत्त्वबोधः D संस्कृतप्रतिभा
- 74 आधुनिकयुगे दर्शनशास्त्रानुसन्धानस्य काऽऽवश्यकता ?
A भोगाय B मोक्षाय
C भोगाय मोक्षाय च D न भोगाय न च मोक्षाय
- 75 बोरी (BORI) इत्यस्य सम्पूर्णं स्वरूपमिदम्?
A Bhandarkar Oriental Research Institute
B Bharatiya Oriental Research Institute
C Brahmasamaja Oriental Research Institute
D Babasaheb Oriental Research Institute
- 76 ‘यत्रार्थवशेन पादव्यवस्था’ इति कस्य वेदस्य लक्षणम् ?
A ऋक् B साम
C यजुः D अथर्व
- 77 ‘विद्यन्ते धर्मादयः पुरुषार्थाः यैस्ते वेदाः’ इति वेदलक्षणं कुत्र वर्तते ?
A निरुक्ते B सामविधानब्राह्मणे

- C वह्कवप्रातिशाख्ये D छान्दग्योपनिषदि
- 78 'शतर्चिन आद्ये मण्डलेऽन्त्ये क्षुद्रसूक्तमहासूक्तामध्यमेषु माध्यमाः' इति कस्योक्तिः ?
A शौनकस्य B शाकलस्य
C यास्कस्य D कात्यायनस्य
- 79 'मोघमन्नं विन्दते अप्रचेताः' इत्यत्र 'मोघं' नाम किम् ?
A रसः B पापम्
C अमृतम् D तेजः
- 80 ऋग्वेदस्य चतुर्थमण्डलस्य ऋषिः कः ?
A भरद्वाजः B वसिष्ठः
C अत्रिः D वामदेवः
- 81 शुनःशेषोपाख्यानं कस्मिन् ब्राह्मणे विद्यते ?
A शतपथब्राह्मणे B कौषीतकिब्राह्मणे
C वंशब्राह्मणे D ऐतरेयब्राह्मणे
- 82 आधानं कतिविधम् ?
A द्विविधम् B त्रिविधम्
C चतुर्विधम् D पञ्चविधम्
- 83 'ताभ्यामुत्पुनाति' इत्यत्र का क्रिया ?
A परिस्तरणम् B प्रक्षेपणम्
C उत्पवनम् D ताडनम्
- 84 पार्थिवाः सम्भाराः कति ?
A सप्त B अष्टौ
C नव D एकादश
- 85 'अग्नि' केन काष्ठेन निर्मियते?
A खादिर B वारण

- 86 कपालानि केन निर्मितानि ?
- A मृदा
B काष्ठेन
C कांस्येन
D ताम्रेण
- 87 इष्टौ कति ऋत्विजः ?
- A पञ्च
B चत्वारः
C षट्
D नव
- 88 आहवनीयस्वरूपम् ?
- A वृत्तम्
B त्रिकोणम्
C चतुरस्रम्
D अर्धचन्द्राकारः
- 89 'निषादस्थपतिर्गाविधुकेऽधिकृतः' इति सूत्रस्थे निषादस्थपतिशब्दे कः समासः स्वीकृतः ?
- A तत्पुरुषः
B बहुब्रीहिः
C द्वन्द्वः
D कर्मधारयः
- 90 अवकीर्णिनः कस्मिन् अग्नौ अधिकारः ?
- A आहवनीयाग्नौ
B लौकिकाग्नौ
C गार्हर्पत्याग्नौ
D सभ्याग्नौ
- 91 पत्नीसन्नहनं केन ?
- A स्रुवेण
B वस्त्रेण
C योक्त्रेण
D पयसा
- 92 आप्तोर्यामसंस्था कस्ययागस्य विकृतिभूता ?
- A वाजपेयस्य
B अतिरात्रस्य
C अत्यग्निष्टोमस्य
D उक्थ्यस्य
- 93 चयनं कुत्र क्रियते ?

- A परिधौ B उत्तरवेद्याम्
C हविर्धानमण्डपे D मार्गे
- 94 'पुरुषविद्याऽनित्यत्वात् कर्मसम्पत्तिर्मन्त्रो वेदे' इत्यत्र किं निरूपितम् ?
A मन्त्रभेदाः B मन्त्रस्वरूपम्
C मन्त्रस्यावश्यकता D मन्त्रलक्षणम्
- 95 'अथापीदमन्तरेण पद-विभागो न विद्यते' इत्यत्र कस्यशास्त्रस्य निर्देशः ?
A व्याकरणस्य B न्यायस्य
C निरुक्तस्य D वेदान्तस्य
- 96 उखासंभरणविषयः काण्वसंहितायाः कस्मिन्ध्याये वर्तते ?
A दशमे B द्वादशे
C चतुर्दशे D षोडशे
- 97 लोकभागेष्टकाः कति ?
A त्रिंशत् B चत्वारिंशत्
C पञ्चाशत् D षष्टिः
- 98 नमस्ते रुद्र मन्यव.....' इति मन्त्रे 'मन्युः' इत्यस्य कोऽर्थः ?
A सुखम् B क्रोधः
C आयुधः D रयिः
- 99 वेदभाष्यकार-अनन्ताचार्यस्य कालः कः ?
A त्रयोदशशतकम् B चतुर्दशशतकम्
C पञ्चदशशतकम् D षोडशशतकम्
- 100 'शतं वो अम्ब धामानि सहस्रमुत वो रुहः' इति मन्त्रे 'अम्ब' इति सम्बोधनं कस्य ?
A मातुः B वनस्पतीनाम्
C ओषधीनाम् D गोः

ANSWER KEY

Ph.D in Vedabhashyam

<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY
1	A	26	B	51	A	76	A
2	B	27	D	52	D	77	C
3	B	28	C	53	B	78	D
4	A	29	B	54	D	79	B
5	B	30	C	55	C	80	D
6	B	31	C	56	D	81	D
7	A	32	B	57	B	82	B
8	A	33	C	58	B	83	C
9	B	34	B	59	B	84	A
10	B	35	A	60	A	85	B
11	C	36	C	61	A	86	A
12	A	37	B	62	C	87	B
13	A	38	C	63	D	88	C
14	C	39	C	64	A	89	D
15	A	40	A	65	A	90	B
16	C	41	C	66	A	91	C
17	C	42	C	67	D	92	B
18	B	43	B	68	D	93	B
19	A	44	C	69	A	94	C
20	A	45	C	70	B	95	C
21	A	46	D	71	C	96	B
22	D	47	C	72	D	97	A
23	D	48	C	73	D	98	B
24	C	49	A	74	C	99	D
25	A	50	B	75	A	100	C